

AUGUSTINUS RIDER IGEN

Psykologer vid University of Pennsylvania säger sig ha upptäckt att spädbarn på mellan 6 och 9 månader kan förstå vissa substantiv, enligt en rapport på Science Daily. **Lars Hertzberg** diskuterar.

Text: Lars Hertzberg

I en undersökning som fokuserades på spädbarn i åldern 6 till 9 månader visade psykologerna **Elika Bergelson** och **Daniel Swingley** att barnen lärde sig betydelsen av ord för matvaror och kroppsdelar genom sina dagliga erfarenheter av språket.

Dessa resultat omkullkastar den uppfattning om spädbarns inlärning som tills nu varit allena rådande. Man trodde allmänt att barn på mellan 6 och 9 månader inte ännu besatt förmågan att fatta de betydelser som förmedlas genom tal, även om de är i stånd att uppfatta och förstå ljudelementen i sitt modersmål. De flesta psykologer trodde att ordförståelse inte uppstod förrän omkring barnets ettårsdag.

För att pröva den här uppfattningen rekryterade Bergelson och Swingley några vårdnadshavare som hämtade sina barn till ett laboratorium för två olika slags test. I det första testet satt ett barn i vårdnadshavarens famn vänd mot en skärm där det visades bilder av en matvara och en kroppsdel. Vårdnadshavaren bar hörlurar och hörde ett yttrande, t.ex. "Titta på äpplet" eller "Var är äpplet?", och upprepade det sedan för barnet. Vårdnadshavaren bar också ett visir för att inte se skärmen. En anläggning som kan ange exakt vart ett barn tittar och när det gör det, registrerade barnets blick. Det andra testet hade samma uppsättning, men här var det inte en matvara och en kroppsdel som visades, utan föremål i sina naturliga sammanhang, t.ex. några matvaror på ett bord eller en mänsklig gestalt. I båda testen ville man veta om barnen skulle titta på föremålet på skärmen oftare när det hörde ordet, *något som skulle ge vid handen att de förstod ordet.*

Bergelson och Swingley testade totalt 33 6-9 månader gamla spädbarn. De lät också 50 barn i åldrarna 10-20 månader genomgå testen för att kunna jämföra deras färdigheter med de yngre barnens.

Barnen på mellan 6 och 9 månader riktade oftare blicken mot den bild som nämnades än mot de andra bilderna, vilket ger vid handen att de förstod att ordet var förbundet med föremålet i fråga.

Detta är första gången man visat att barn i denna ålder kan förstå sådana ord.

"Jag tycker att det är överraskande eftersom *barn i den här åldern inte säger något*, inte pekar på något, inte

Men enligt min uppfattning bygger de två forskarnas förståelse av vad experimenten visar, på en missuppfattning av förhållandet mellan de fenomen de observerade och vad det betyder att förstå ord.

går," sade Bergelson. "Men i det fördolda försöker *de koppla ihop föremålen i världen med de ord som är förbundna med dem.*"

"Jag tycker att den här undersökningen sänder ett underbart budskap till föräldrar: ni kan tala med era barn och *de förstår en del av vad ni säger,*" sa Swingley. "De

kommer inte med några kvicka svar, men de förstår en del av det. Och ju mera de kan, desto mera kan de bygga på det de kan."

(<http://www.sciencedaily.com/releases/2012/02/120213154057.htm>)

Bergelsons och Swingleys observationer är onekligen intressanta (om än inte så överraskande som de låter påskina). De påminner oss om den enorma mängd inlärning som försiggår i ett barn under dess vakna timmar ända från födseln, och som föregår användningen av språket för kommunikation. Men enligt min uppfattning bygger de två forskarnas förståelse av vad experimenten visar, på en missuppfattning av förhållandet mellan de fenomen de observerade och vad det betyder att förstå ord. Att förstå ett ord är inte detsamma som att förbinda ett ljud med en typ av föremål.

I själva verket har Bergelsons och Swingleys syn på språkinlärning och ordförståelse stora likheter med den syn som **Augustinus** gav uttryck åt i sina *Bekännelser*, och som **Wittgenstein** diskuterar i de första paragraferna i *Filosofiska undersökningar* – och likaså med den syn empirister som **Locke** och **Hume** företrädde.

Allmänt taget förstår vi ett ord när vi kan använda det i samtal med andra och reagerar på ett lämpligt sätt när andra använder det. Substantiv ingår oftast i yttranden, t.ex. i en beskrivning av något som har hänt ("Bollen föll ut genom fönstret") eller av ett sakläge ("Bollen är inte här"), i en uppmaning ("Hjälp mig att hitta bollen!"), i en fråga ("Var är bollen?"), i en varning ("Se upp, här kommer bollen!") eller i en mängd andra saker. De här yttrandena ingår i sin tur i ett sammanhang av mänsklig växelverkan. I vissa fall är det meningen att man ska titta i riktning mot bollen (men samtidigt göra något annat), i andra fall ska man inte göra det utan något annat. Förståelse av sådana här yttranden består – grovt uttryckt - i förmågan att göra vissa saker, inte i benägenheten att ha en viss reaktion eller genomgå en viss upplevelse.

Augustinus, Locke och Hume var benägna att tänka att vi lär oss yttranden genom att först lära oss förstå ord och sedan lära oss förstå kombinationer av ord. Men hur ska vi föreställa oss att t.ex. förståelsen av "Bollen föll ut genom fönstret" uppstår ur en tendens att förbinda de ljud som ingår i yttrandet med olika föremål (eller skeenden osv)?

Jag skulle vilja säga: vad det innebär att förstå ett ord (i den mening i vilken de som talar ett språk brukar sägas förstå orden i språket) är logiskt beroende av vad det innebär att förstå yttranden. Och denna förståelse beror delvis på vilka ljud (ord) yttrandet består av, delvis på det sammanhang där det görs, på förhållandet mellan talare och lyssnare osv. Vad det innebär att förstå ett ord är i själva verket något mycket abstrakt: att säga att någon förstår ett ord är ett indirekt sätt att hänvisa till de färdigheter vi förvärvat när vi lär oss använda språket för att kommunicera. Språklig kommunikation *börjar* med att vi lär oss förstå männis-

kor och de roller deras yttranden har i de situationer där vi samverkar, inte med förståelsen av enskilda ord.

Skälet till att vi inte inser komplexiteten i vad det är att förstå ett ord är, tror jag, att vi är bekanta med vad det är att "lära sig ett nytt ord" när vi lär oss ett främmande språk eller facktermer inom vårt eget språk. När vi får höra att det franska ordet för häst är "*cheval*" eller att det här trädet heter "*manchineel*", vet vi omedelbart vad vi ska ta oss till med den här informationen eftersom vi redan har en oändligt omfattande repertoar av underliggande språkliga och utom-språkliga färdigheter. Det nya ordet passar in i ett pussel.

Språklig kommunikation börjar med att vi lär oss förstå människor och de roller deras yttranden har i de situationer där vi samverkar, inte med förståelsen av enskilda ord.

När en 6-9 månaders baby hör ett ord har den inte tillgång till detta pussel. Det har inte ännu denna repertoar av färdigheter – även om det håller på och förvärvat den i en svindlande fart. Givetvis är det tänkbart att barnets reaktioner på språkljud, av den typ Bergelson och Swingley beskriver, bidrar till barnets senare språkförståelse. Men huruvida det är så, och på vilket sätt det i så fall sker, är inte en fråga som kan avgöras *a priori*.

Det är också avslöjande att forskarna menar att ett 6-9 månaders barn "inte säger något": det visar att de är döva för alla andra former av vokal kommunikation än de som gör bruk av allmänt erkända språkliga konventioner.

Men hur som helst är de två forskarnas råd till föräldrar sunt: tala till ditt barn, vänta inte på att bli tilltalad! (baserad på min bloggtext <http://languageisthingswedo.blogspot.com/2012/04/st-augustine-rides-again.html>)

Lars Hertzberg är professor emeritus i filosofi vid Åbo Akademi